

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Oznanila se plačujejo od dvostopne petit-vrste za enkrat 16, za dvakrat 24 in za trikrat 30 vinarjev.

Gospodarske stvari.

Seneni ali kisli črviček na trtah.

Že leta 1898 opozarjali smo v našem listu št. 21. z dné 1. novembra na hudega škodljivca vinske trte. Ta se zove po domače seneni ali kisli črviček, nemški Heu- oder Sauerwurm, latinski *Tortrix ambiguella* ali *Cochylis ambiguella*. Takrat, leta 1898, ko smo naše vinogradnike na tega škodljivca opozarjali, je bilo v dotičnem članku rečeno, da bomo sredstva proti njemu šele v spomladi leta 1899 objavili, ako se bode zopet v veliki meri prikazal. No v veliki meri prikazal se takrat ni, in zato izostal je dotični poduk. Letos prikazal se je pa zopet v prav pogubni množini, in zato smatramo za svojo dolžnost, naše vinogradnike seznaniti s sredstvi, katera se priporočajo.

Prikaže se ta škodlivec dvakrat v letu. V prvič na spomlad, ko trta cvete, oziroma ob času košnje sena. Zato ker se prikaže ravno ob košnji sena, imenuje se „seneni črviček“. V drugič prikaže se pa ob času, ko postanejo grozdne jagode že kakor grah debele. Ker so jagode ob tem času pač grozno kisle, in črviček jih pa vendar razjeda, imenuje se „kisli črviček“. Priprost vinogradnik imenuje ga pri nas in povsod drugod prosto: „grozdni črv“. Ko se ta škodlivec, v prvič kakor seneni črviček prikaže, zalegava samica njegovega po noči okoli leta-jočega metulčka „vēša“ imenovana, svoja jajčka na zarod, to je na cvetje trte. To dela ravno takrat, ko pričinja zarod cveteti. Iz jajčic zvale se umazano rujavi črvički, kateri z neko pajčevini podobno prejo, po več posameznih čvetličic zaroda skupaj v en klopčič zavijejo, v katerega središču se črviček nahaja. Živi se pa črviček od zaroda samega, katerega razjeda. Ker je prav mogoče, da se na eni sami odrašeni trti 10 do 20 pa tudi še več črvičkov nahaja, katerih vsak prav gotovo vsaj 10 čvetličic (prihodnjih jagod) vniči, si zamore sleherni predstavljati, kako škodo da ta škodlivec pri svojem prvem nastopu prouzročuje. Ko črviček doraste,

spusti se po nitki svoje lastne preje (pajčevine) na tla, in za lubadom trt se zabuba. Proti koncu avgusta ali začetkom septembra, izleté iz bub v drugič vēše, katerih samice svoja jajčka na grozdje zalegavajo. Iz jajčec se izvale črviči, in ti se zajedo tikoma jagodnega peclička v jagodo. V jagodo dospeli črviček to razjeda, pa vendar tako, da jej ostane lupinica (mahovnica) cela. Ko razjé črviček eno jagodo, zajé se skozi lupinico v drugo, tretjo, četrto. Navidezno so jagode cele, nepoškodovane, toda v kratkem pričnejo take jagode rujaveti, in ako ob istem času dežuje, tudi gnjiti. In tako nastane vsled tega škodljivca v enem in istem letu že v drugič škoda, katera je tem večja, čim več črvičev se na grozdju udomači, in čim bolj takrat, ko ima grozdje ravno zoreti — dežuje. Iz razjednega grozdja spusti se črviček kadar doraste, po svoji preji na tla, kjer leze k deblu trte. Po deblu trte leze črviček kviško in se zarije za lubad, v špranje, v poke in luknjice, koder v podobi bube prezimi. Sledečo spomlad izlete ob času cvetenja zaroda iz bub vēše in pogubna komedija prične se znova.

Vprašanje je, kaka sredstva pa imamo proti temu hudemu škodljivcu? No dosti jih je, in razdeliti jih zamoremo v dva dela, namreč 1. v izogibna, 2. v naravnost uplivajoča. Izogibna sredstva so sledeča: a) Ob času obrezovanja trt na spomlad, naj se obrezuje tako, da se pri napravi palcev (čepov) in napnencev (šparonov) skozi kolenca reže, ne pa skozi člene, tako da ne more nad najvišem očesom palca ali napnenca v svrhu luknica nastati, v kateri se črviček najrajši zabuba. b) Ves lubad (skorjo) debel trt, naj se kolikor mogoče gladko odstrže. c) Rabi naj se manj ko mogoče razpokanega, ter z lubadom obdanega kolja, kajti tudi v razpokah in za lubadom kolja prezimuje ta mrčes kaj rad. d) Vso rezino spravi naj se prej ko mogoče iz vinograda, ter naj se jo sežge.

Naravnost uplivajoča sredstva so pa sledeča: a) Maščenje ali iztreblenje črvičkov iz zaroda na spomlad. b) Usikavanje za črvička strupene, za zarod pa neškodljive tekočine v klopčiče na

zarodu. Taka, posebno priporočljiva, strupena tekočina je tako zvana Dufour-ova tekočina, obstoječa iz $1\frac{1}{2}$ kg mrčesnega prahu ali caharlina in 3 kg kolomaznega mila (Schmierseife). Tvrdba Walliczek und Tuschl na Dunaju III/1 linke Bahngasse 5, ima tako tekočino že pripravljeno na prodaj. Liter stane 80 helerjev, in en liter zadostuje za 10 litrov vode, kateri se strupeno tekočino kar primeša. Za usikavanje strupene tekočine v zarod služi vsaka peronosporna brizgalnica, samo da se jej mora dodati na konec cevi pripravo, s katero je mogoče v prenehljajih in z veliko silo tekočino v klopčiče črviča usikavati. Taka priprava stane pri tvrdbi F. Nechvile na Dunaju V/1 Griesgasse 14 le 3 krone 20 helerjev. Za letos je usikavanje pač že zamujeno, preskrbeti se bode treba pa z vsem potrebnim prihodnje leto, ako se bode škodljivec zopet v veliki meri prikazal — kar je več ko gotovo. c) Lovljenje vés v ponočnem času. To sredstvo je priporočljivo za prvi spomladanski, in drugi jesenski nastop črviča, priporočeno naj bode toraj, da se ga vinogradniki že letos poslužijo. Lovi se pa véše tako-le: Ob času cvetenja zaroda, kakor tudi ob času, ko se črviček v drugič prikaže, toraj v avgustu, nese se več ko mogoče plitvih skledic (latvic) v vinograd, kjer se jih sem ter tje med trtami vodoravno na tla položi. V skledice se nalije vode, v sredo vode postavi se pa male svetilke napolnene z oljem ali petrolejem. Ko po noči svetilke gore, priletijo véše v velikem številu k njim ter jih obkrožavajo. Pri tem se nekatere véše opalijo, največ jih zaide pa v vodo, v kateri se utope. Na stotine utopenih vés najde se zjutraj v vsaki skledi, in tako pokonča se tega škodljivega mrčesa. Ako se pa hoče, da bode to sredstvo izdalo, posluževati se ga morajo pač vsi vinogradniki kar od kraja. d) Iztrebljenje ter zmaščenje rujavih, oziroma gnjilih jagod na grozdju je tudi prav dobro, dasi precej zamudno sredstvo.

Najboljše bode gotovo, da se že letos vsi vinogradniki kar skraja lovljenja vés s pomočjo svetilk lotijo, v prihodnjem letu pa vse potrebno omislijo za uničevanje črviča v zarodu. Kedaj da bode pravi čas za razpostavljanje svetilk po vinogradih, povedali bodemo že pravočasno v „Dol. Novicah“.

Pomanjkanje mrjascev.

Naša prašičjareja napreduje. Pripisati je to v prvi vrsti živahni prašičji trgovini, katero imamo po naših krajih in katera vpliva ugodno na napredek reje.

Ta trgovina se da pa še povzdigniti. Ako bomo prirejali še lepše in boljše prašiče, go-

tovo se bodo kupci še rajše oglašali po naših sejmovih in bodo še dražje plačevali naše prirejke kakor sedaj

V tem oziru nam more biti pred vsem ležeče na tem, da bomo prirejali bele prašiče. Bela barva je dandanes „moderna“ pri prašičih in se veliko bolj ceni kakor pa črna. Po njej sodijo naši odjemalci, da so prašiči požlahtnjeni in zato tudi bele prašiče raje kupujejo in dražje plačujejo kakor črne ali pasaste.

Razun na barvo gledati nam je tudi na to, da se naši prašiči zboljšajo v telesnih oblikah, da postanejo bolj širokega in ravnega, pa tudi bolj globokega života.

Vse te lastnosti pridobimo še najhitreje z angleškimi mrjasci jorkširskega plemena. To pleme je belo in se odlikuje po lepih telesnih oblikah. Ker se po naših krajih dobro sponaša, je prav, da ga tudi zanaprej vpeljujemo in rabimo za zboljšanje domačega plemena.

Po takih krajih, kjer redijo prašiče v hlevih, naj se rabijo čistokrvni jorkširski mrjasci, kjer pa prašiče pasemo, in je treba zategadelj bolj trdnih prašičev, je bolje, da rabimo polukrvne angleške mrjasce, namreč ceplence, katere smo dobili s križanjem domačega plemena s čistokrvnimi angleškimi mrjasci.

Angleški mrjasci imajo za izboljšanje domačih plemen to ugodno lastnost, da dobro prenašajo svoje lastnosti na zarod, tako da se da z njimi res v najkrajšem času doseči zaželjene vspehe.

Seveda se da s čistokrvnimi in polukrvnimi mrjasci jorkširskega plemena doseči še-le tedaj ugoden uspeh, ako jih je zadosti in ako so mrjasci tudi skrbno izbrani in dobri, kajti tudi med angleškimi prašiči se dobe dobre in slabe živali.

V tem pogledu nas čaka pa še precej dela, kajti resnica je, da je pri nas prav slabo skrbnjeno za potrebno število mrjascev. To velja zlasti za spodnje Dolenjsko, za kraje, kjer bi se moralo pred vsem gledati na to, da se redi zadosti mrjascev. Po teh krajih je prašičjareja doma in bi se dala z dobrimi in zadostnimi mrjasci še izdatno izboljšati. Žalibog pa, da primanjkuje ravno po teh krajih mrjascev.

Ob Krki doli imamo vasi, ki imajo toliko plemenih svinj, da bi morala imeti vsaka vas svojega mrjasca. Vsi vaščani bi se morali zavzeti za to, da redijo doma potrebnega mrjasca, toda ne! Raje vodijo svoje svinje po več ur daleč po plemenu.

Nasledek tega pa je, da se svinje težje vplemene in da so sploh manj rodovitne, kar je velika škoda tamkajšnjemu gospodarstvu. Ta manjša rodovitost svinj, ki se kaže ob pomanj-

kanju mrjascev, je pa tudi čisto naravna, kajti mrjasec, katerega preveč izkoriščamo, na katerega pride do 200 in več svinj, namesto 30—40, mora opešati v svoji rodovitosti in plemenski moči. Ob takih razmerah ni nič čudnega, ako rode svinje namesto po 10 do 12 praseta, samo po 3 ali 5, in ako se še teh par praseta noče tako dobro razvijati, kakor bi bilo želeli.

Nasledki, katere imamo v prašičjereji zaradi pomanjkanja mrjascev, so tako škodljivi, da je treba nujne od pomoči. Ako le nekoliko računamo, kako škodo imamo v eni sami vasi, ako trpi rodovitost svinj vsled pomanjkanja mrjascev in koliko škode imamo po drugi strani od slabih mrjascev sploh, potem moramo priti do zaključka, da treba v tem oziru veliko več skrbti za rejo dobrih mrjascev, kakor je imamo sedaj. Kajti to še nikakor ne zadostuje, da se svinja sploh vbreji, ampak treba je, da se svinja vplemeni po dobrem, polnomočnem in rodovitnem mrjascu. To je pa mogoče le v tem slučaju, ako imamo po deželi zadosti mrjascev.

Skrbimo tedaj za dobre mrjase in za zadostno število mrjascev, da se tudi na ta način povzdigne reja in z njo vred dohodki, katere imamo od prašičjereje.

Izjava.

Podpisani odbor je prišel po dogodkih ustanovnega shoda za vinarsko zadrugo, ki se je vršil dne 1. maja t. l. v Novem mestu, do prepričanja, da se z določili pri tem shodu sprejetih pravil ne da delovati tako v prosep nameravane zadruge, kakor bi bilo želeli v interesu našega vinstva.

Zaradi tega je opustil misel, nadaljevati snovanje zadruge po zadnjem sprejetem načrtu združnih pravil in prišel po daljšem posvetovanju, pri katerem so se vpoštevale vse mero-dajne okolnosti, do zaključka, da je treba pri obstoječih razmerah ustanoviti pravo stanovsko zadrugo, v kateri naj so zastopani samo vinogradniki s svojimi interesi.

Podpisani odbor bo vsled tega povrnil v malo dneh vsem drugim interesentom tiste pristoppine, ki so se plačale na dan ustanovnega shoda.

V Novem mestu, dne 21. junija 1901.

Osnovni odbor

vinarske zadruge v Novem mestu.

Politični pregled.

Cesarjeva pet na Česko je bila dokaz da je češko ljudstvo verno udano vladarju svojemu,

ne pa puntarsko, kakor je opisujejo njegovi nasprotniki. Da si želi svojih starih pravic nazaj, kar nič ni zameriti. — Povsod so cesarja navdušeno sprejemali in burno pozdravljali, najlepše pa je bilo v zlati Pragi, koder se je slovesnost vrstila za slovesnostjo. Cesar sam se je izrazil, da je prebil lepe dni v Pragi. Praški župan pozdravil je vladarja v češkem in nemškem jeziku, a ne tako Funke, župan mesta Litomerice, ki je govoril samo nemško in nič ne prisrčno, udano. Sploh se Nemci tudi ob tej priliki niso mogli in tudi ne hoteli kar nič ponižati, marveč povsod so kazali svoje nasprotstvo do Čehov in povdarjali svoje nemštvo.

Ruski car je veliko večino tistih dijakov, ki so bili obsojeni zaradi izgredev, pomilostil, zaradi česar vlada veliko veselje.

Srbski kralj poda se s kraljico v kratkem na Rusko obiskat carja.

Na **Francoskem** našteji so ljudi 38,600.000, v 10. letih se je število prebivalstva povečalo samo za 300.000, v Nemčiji je v istem času prirastlo 4,065.000 duš.

Ob **turški meji** proti Srbiji in Avstriji so se spuntali Albanci. Sumi se, da jih Italjani podpirajo z orožjem. Turško vojaštvo si prizadeva ukrotiti upornike.

Na **Nizozemskem** so pri volitvah v zbornico pridobili lepo zmago katoličani.

V **Španiji** so prostozidarji in drugi cerkvi sovražni mogotci našuntali ljudstvo, da je hotelo razporediti in preprečiti procesije za sv. leto; pobili so okna pri cerkvah, samostanih in duhovskih hišah. Požgali so tudi dve cerkvi in zažugali, da požgo vse.

Iz **Kitajskega** so odšle čete evropskih vele-vlastij pa brez posebnega uspeha. Kitajci so Evropejce prav pošteno zvodili za nos.

Piše se nam:

Iz Novega mesta. [Nekaj mislij o zadnjem občnem zboru obrtne zadruge v Novem mestu.] — Občni zbor ni dosegel uspeha, moral se je raziti. Zakaj? Več napak je temu krivih; da pa se prihodnji občni zbor vrši redno v prosep obrti in obrtnikov samih, bi rad pokazal nekatere teh napak.

Prva je pomanjkanje pravega razumevanja združništva. Človek ni bitje samo zase, ampak živi in mora živeti v družbi, ako hoče uspevati. Ni drugače mogoče. Zato pa mora živeti in delati tako, da ne škoduje drugim, ker iskaje si svoje sreče ne sme teptati sreče drugih ljudi. To je naravno, to je pametno. A gospodarski liberalizem je razbil družbo s tem, da proglašja ljudi za svobodne, neodvisne drug od drugega: svoboden si, delaj kar hočeš in kakor hočeš, da postaneš srečen. In če drugega pri tem uničiš, je to le konkurenca, boj za obstanek, borba za kruh. Da je to proti človeški naravi, proti pameti, a tudi proti vesti, kdo ne vidi? A vendar je oni svo-

bodomiselni nauk ljudem silno ugajal in dobili smo svobodomiselnost postave tudi ozir obrti in rokodelstva. Da te postave obrti zlasti male niso podprle, je dosti znana stvar, in je to postavodaja sama uvidela ter počasi krenila na drugo pot, da namreč pospešuje prostovoljno združevanje ljudij istega stanu. Istih interesov v dosego blagostanja. Tista prevelika svoboda v obrti in nje izvrševanje je škodovala veliko, neizmerno. Da si razbita človeška družba vendar le opomore, zato treba združevanja. Obrtniki se združijo in skupno skrbijo za svoje blagostanje s tem, da uredijo izvrševanje obrti in se prostovoljno odpovedo svobodi. Več očíj več vidi, a več ušes več sliši, več ust več pove, a tudi več rok več vzdigne, ko le dve. Proti zadrugi rovat je zato silno neumestno in le kaže, da dotični nima niti pojma, za kaj se gre, ali pa, da ima drugo napako, ki ovira združno delovanje: sebičnost. Res, da je človek vsak samemu sebi najbližji, a zato vendar ne smeš misliti da si sam na svetu. Ne išči samega sebe in svojih koristij; rad vidiš, da kdo tebi kaj dobrega stori, a zakaj ti drugemu ne privoščiš? Res, združništvo je pri nas še mlado in ne donaha še tistih sadov, kakor jih je pričakovati. Toda, če bo kmetič gledal le na se, ne bo trte sadil in drevja cepil, ko si vendar včasih mora na prste izračunati, da on ne bo vžival več. Tako je tudi pri zadrugi: stari in mladi obrtniki morajo požrtovalno delati za povzdigo obrti, katero sedaj preti uničiti veliki kapital in ž njim zvezana velika industrija. Torej ne: Vsak zase, marveč: Vsi za enega, eden za vse, to bodi geslo obrtnikov! Red je povsod lepa reč in pospešuje blagostanje. Da pa ravno pri obrti ni vse v redu, kakor bi moralo biti, je jasno ko beli dan. Proč z lagodnostjo in sebičnostjo! Malo manj sebičnosti, pa malo več krščanske ljubezni do bližnjega. Da živimo vsi po zapovedi ljubezni: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe, ne bilo bi tega ruvanja in puljenja za vsakdanji kruh, puljenja, ki čisto diši po židovski konkurenci, ki pa ni na najboljšem glasu.

Obrtniki! Za Vaš blagor se gre in za blagor mlajših vaših stanovskih tovarišev. Zato pridite v obilnem številu k zboru, dajte se podučiti a tudi premagajte sami sebe!

Domače vesti.

(Oklic.) Vas Kropa v okraju Radovljica, kjer žive prebivalci več let že brez tega vsled propadanja onod udomačene prastare žebljarske obrtnosti, v najubožnejših razmerah, je bila dne 5. junija t. l. torišče grozovitega požara, ki je v kratkem upepelil petnajst hiš, ter povzročil škodo v skupnem znesku nad 114.000 K proti kateri znaša vse zavarovanje samo 28.000 K. Ker požar ni uničil samo omenjenih hiš, ampak tudi pohištvo in drugi imetek prebivalcev, so zlasti rodbine prizadetih gostačev pahnjene v najhujše siromaštvo. — Oziraje se na te okoliščine razpisalo je c. kr. deželno predsedništvo z oklicem z dne 15. junija 1901, št. 2420/pr. sklad milih darov po vsej kronovini. — Obračam se do prebivalstva celega političnega okraja novomeškega z nujno prošnjo, da bi tudi isto pomagalo nesrečnim pogorelcem po svojih močeh. — Dospеле darove pobira c. kr. okrajno glavarstvo v Rudolfovem; darovi se bodo razglasili v deželnem časopisu, ter se oddali svojemu namenu.

C. kr. deželno-vladni svetnik: Friedrich.

(Umrli) je gospa Terezija Wencais, sooproga c. kr. davčnega preglednika dne 26. m. m. — Profesor na novomeški gimnaziji blag. g. dr. Rudolf Ager je dobil učno mesto v Bragenci na Predarlškem. — V Toplicah je umrl g. Fr. Praček, c. kr. žend. stražmešter v pokoju, kateri je tudi v Novem mestu obče znan, katerega pogreb je bil v nedeljo ob 5. uri popoldne.

(Novomeške meščanske garde godba) priredi v nedeljo 7. julija v korist svojemu gosp. kapelniku koncert na vrtu gosp. Pintarja v Kandiji. Začetek ob 7. uri zvečer; vstopnina prosta. Ker je gosp. kapelnik pri vsem slavnem občinstvu jako priljubljen in obče spoštovan in so prostori gosp. Pintarja jako priprajni za takovo veselico, želeli in upati je prav mnogobrojne udeležbe.

(Poluletna skušnja „Glasbene Matice“ v Novem mestu) bode v Čitalnični dvorani v četrtek 11. t. m. popoldne ob 4. uri. Vabijo se vsi p. n. člani in prijatelji društva. Novomeški učenci se bodo poučevali tudi med velikimi počitnicami, ako starši ne bodo drugače želeli.

(Shod vinogradnikov,) se vrši danes v pondeljek dne 1. julija t. l. ob 2. popoldne v gostilni g. Windischerja v Kandiji pri Novem mestu. Na dnevem redu je „Ustanovitev vinarske zadruge v Novem mestu“.

(Pri občnem zboru kmetijske podružnice v Novem mestu,) ki se je vršil 17. junija t. l., se je izvolil za prihodnjo triletno dobo prejšnji odbor. Sklenilo se je dalje, da se priredi letošnji jesen prešičja razstava v Novem mestu. Iz poročila smo povzeli, da se je razdelilo letošnjo pomlad med 80 prisilcev 14.500 cepljenih trt in da se je v trtnici na novo vložilo 31.500 ameriških cepljenk in 45.000 ključev. Poročilo blagajnikovo izkazuje nad 23.000 K prometa v dohodkih in stroških, kateri promet je pripisati ponajveč prodaji umetnih gnojil.

(Ponudbena razprava za les.) C. kr. trgovinsko ministerstvo poroča trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da se bode v kratkem vršila na Bruseljski borzi ponudbena razprava glede dobave 380.000 polokroglih hrastovih ali belih bukovih pragov in 35.700 hrastovih kosov, ko so določeni za podlago izogibalnih aparatov na železnicah.

(Občni zbor c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani) se je vršil 20. junija t. l. ob mnogoštevilni udeležbi. Novim predsednikom je soglasno izvoljen deželni glavar O. pl. Detela. Prejšnji velezasluženi predsednik cesarski svetnik J. Murnik je bil pa soglasno izvoljen častnim članom. Za odbornike so bili izvoljeni baron Lazarini, grajščak v Smledniku, državni poslanec J. Pogačnik iz Podnarta, V. Rohrman, pristav deželne kmetijske šole na Grmu in Dr. T. Romih, župan in meščanski učitelj v Krškem. Letošnji zbor je počastil s svojo navzočnostjo tudi deželni predsednik ekscelenc baron Hein.

(Živinorejci,) živinski trgovci, mesarji in drugi so že opetovano grajali občutni nedostatek pomanjkanja zanesljivega izkaza o živinskih semjih, vršečih se v posameznih deželah. Ta nedostatek se je tudi v strokovnih listih in združbah grajal. Iz tega se mora sklepati, da interesiranim krogom še ni znano, da se je tem željam že ugodilo. Kajti priloga k naredbenemu listu (Beiblatt zum Verordnungsblatte des k. k. Ministeriums des Innern), katerega izdaja c. kr. ministerstvo za notranje stvari, prinaša od mececa

aprila t. l. počenski mesečno obširen koledar živinskih semnjev. — Ta priloga, na katero se lahko posebej naroči, velja celoletno 3 K za oblastva javne urade in njih uradnike, ter 4 K za druge naročnike. Naročbe sprejemajo c. kr. poštni uradi in c. kr. okrajna glavarstva.

(Zahvala in naznanilo.) P. n. posestnikom vinogradov na Trškigori pri Novem mestu, kateri so tudi letos za smodnik, potreben za streljanje proti toči z večjimi ali manjšimi zneski prispevali pokladam podpisani ta-le račun. Iz leta 1899 prešlo je v leto 1900, kakor je bilo to v Dol. Novicah objavljeno, znesek 61 K 50 h. Ta znesek v hranilnico vložen narastel je do dvignjenja v letu 1900 na 62 K 34 h. To je bil edni dohodek leta 1900. Stroški v tem letu bili so pa sledeči: 1. Za dva zaboja smodnika deželni blagajnici 41 K 1 h. 2. Za prevlečenje zvočnih nastavkov možnarjev z minium barvo 6 K. 3. Strelcu na postaji pri cerkvi na Trški gori 16 K. 4. Strelcu postaje na Cavzarjevem zrhu 10 K. Torej je bilo skupnih stroškov 73 K 1 h. Ako se primerja dohodek 62 K 34 h s tem stroškom pokaže se nedostatek 10 K 67 h. Ta nedostatek pokrtil se je iz letošnjih prispevkov p. n. posestnikov vinogradov na Trški gori in gosp. Dr. Jos. Suppana, v znesku 23 K, kateri znašajo skupno 100 K 40 h. Po tem takem preostaja za letošnje stroške streljanja še 89 K 73 h. Hvala lepa vsem prispevavcem, osobito gospodu dr. Suppanu iz Ljubljane, kateri je 23 kron prispel.

R. Dolenc.

(Revizija posojilnic) Dne 10. junija t. l. je poslanska zbornica sprejela zakonski načrt o obližatorični reviziji posojilnic in drugih gospodarskih zadrug. Ta zakonski načrt, kateri odgovarja sedanjim razmeram in potrebam in karerit utegne v jeseni sprejeti tudi od gospodarske zbornice, prinaša strokovni list „Slovenska zadruga“ (7. šte. v), katerega izdaja „Centralna posojilnica slovenska v Krškem“.

(Razglas.) Intendanca c. in kr. 3. kora v Gradcu je poslala trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani izkaz približne potrebščine stvari, ki se bodo potrebovale v dobi 1901/1902 za oskrbovanje c. in kr. vojske in c. in kr. domobrambe v oskrbovalnih skladiščih v Gradcu, Mariboru, Celju, Ljubljani, Trstu, Gorici in Pulju. Dobavati je pšenica, rž, oves, kruh, seno, slama, drva, premog itd. Izkaz se lahko vpogleda v pisarni omenjene zbornice. Dobavne obravnave se bodo naznanile s posebnimi razglasi v oficijelnih deželnih listih.

Poslano.

Vsled brezpovodne odpovedbe uredništva „Dol. Novic“ za nadaljevanje mojega zadnjega podlistka, dolžan sem svojemu imenu in ugledu vseh onih sotrudnikov, ki so zgodovini sv. Jošta posredno ali neposredno prispevali, izjaviti, da se ne čutim nikakega povoda kriv, ki bi to brezsmiselno*) odpoved provzročil, in da se odslej nadaljevanje pričete zgodovine priobči v dveh dnevnikih listih, katerih imena priobčim pravočasno.

Zahvaljujem se sl. občinstvu za do sedaj mi izkazano zaupanje in vnemo za moje skromne podlistke; kogar pa sem z njimi preobčutno razžalil, ga tem potom prosim odpušcanja.

Franjo Pirc,

pisatelj zadnjih podlistkov.

*) Res je bilo brezsmiselno, da smo popreje s tiskom podlistka začeli, kakor smo ves rokopolis v rokah imeli. Tako dolgih spisov sploh principijelno ne sprejemamo. (Uredništvo Dol. Nov.)

Razne vesti.

* (Mrtev.) Jurij Wellington, farmar v Indijaniji je napravil večjo gostijo, na kateri so se gosti dobro zabavali. Končala se je o polnoči. Ko drugo jutro ne vstane ob navadni uri, hoče ga žena poklicati. Pa groza! Mož je mrzel in trd. Poklicani zdravnik konstatira, da je mrtev. Komaj sprosi žena, da prelože pokop za dva dni. — Pri pogrebu se splašijo konji, in krsta v kateri je ležal mož, pade na tla. Ko jo hočejo vzdigniti, zaslišijo navzoči z grozo in strahom iz nje besede: „Za božjo voljo, odprite mi!“ — Odpro, in mož se vzdigne s težavo iz rakve — živ. V par urah se toliko pokrepča, da more pripovedovati: „Zaspal sem šele po polnoči. Ko se vzdramim, je bila ravno pet. Hotel sem vstati, pa nisem mogel. Niti ganiti nisem mogel nobenega uda; tudi očij nisem mogel odpreti. Zato je bil moj posluš tem natančnejši. V začetku sem mislil, da nisem še popolnoma vzbujen. Ko me pa hoče žena zdramiti, imel me je krč v svojih oblastih. Poskušal sem z nadčloveško silo, da se mu otmem, toda brez vspeha. Kakor da leži mora nameni, tudi prst se mi ni ganil. Moje misli so bile jasne kot še nikdar. Vendar nisem imel nobenega strahu, dokler ni izjavil zdravnik da sem mrtev. Ves čas sem še mislil, da dobim oblast nad krčem in svojimi udi. Ko bil kdo izstrelil pištolo v sobi, odvrget bi bil gotovo vso težo in moro raz sebe; tako pa sem vedel, da me bodo pokopali živega. Toda, ali sem res živ? Ta misel me je prešinila kakor blisk. Morda sem pa resnično umrl in to moje stanje je stanje človekovo po smrti?! Ali morejo mrtveci slišati, kakor slišim jaz? Ali tudi možgani mrtveca še delujejo? Na ta vprašanja si nisem mogel odgovoriti. Slišal sem vse, kar se je godilo okrog mene, celo svečani govor predno so me zabili v rakev. Ko so se splašili konji in so začeli ljudje strahu vpiti, prevzel je tudi mene strah kakor druge in drugokrat. Ko je padla rakev na tla, in sem se pretresel, so se mi odprle oči; začel sem pregibati jezik in v tem trenutku sem mogel zavpiti . . .“

* (Zaradi kokoši.) Večja družba, ki je naredila izlet iz mesta na deželo, je ujela kokoš, ki je ušla gospodarju, jo oskubila, spekla in snedla. Stvar ni ostala tajna; bila je zatožena vsa družba zaradi — tatvine. Trije udeležniki so izgubili vsled tega svoje službe in eden — bil je oče treh otrok — se je ustrelil, ker je pripravil svojo družino v tako (!) sramoto. Mlada gospodična je zgubila — ženina, ker ta ni hotel tatice za ženo.

Zahvala.

Za pristrane dokaze blazega sočutja o boleznih in smrti predrage in nepozabljive nam soproge, oziroma matere, stare matere, hčere, sinahe, sestre, svakinje, tete in mačehe, gospe

Terezije Wencais,

izrekamo tem potom ter tudi vsem mnogobrojnim spremljevalcem ljubljene pokojne k večnemu počitku, posebno še častitim gospodom uradnikom tukajšnje nadдавkarije in c. kr. okrož. in okraj. sodnije, najiskrenejšo zahvale.

RUDOLFOVO, dne 1. julija 1901.

Žaljuči ostali.

Loterijske številke.

Trst 15. junija	9 83 75 48 18
Gradec 22. „	90 15 53 67 41

(184—1)

Potrjim sreem naznanjamo podpisani v svojem in v imenu otrok in vseh sorodnikov pretužno vest o smrti njih iskreno ljubljene soproge, oziroma matere, stare matere, hčere, sinuhe, sestre, svakinje, tete in mačehe, gospe

Terezije Wencais, vd. Salmič, roj. Rumpreth,

katera je danes ob 9 $\frac{1}{2}$ uri zvečer po dolgi mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti za umirajoče v 43. letu svoje dobe, mirno v Gospodu zaspala.

Truplo predrage ranjke bo v petek dne 28. t. m. ob 6. uri popoldne iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče k večnemu počitku prenešeno.

Svete maše za dušo blage ranjke se bodo brale v mnogih cerkvah.

Rudolfovo, dne 26. junija 1901.

Ivan Wencais, c. kr. davčni preglednik, soprog. — Terezija Rumpreth, mati. — Rezika Petsche roj. Salmič, soproga c. kr. davč. pristava. Lojzika Salmič, hčera. — Ivan Petsche, c. kr. davčni pristav, zet.

Naznanilo.

Na c. kr. gimnaziji v Rudolfovem se bodo sprejemali učenci v prvi razred ali meseca julija ali pa septembra t. l.

Kdor želi vstopiti, meseca julija, naj se s svojimi starši ali njih odgovornimi zastopniki oglasi v petek 12. julija med 5. in 7. uro popoldne ali v soboto 13. julija med 1 $\frac{1}{2}$ 9. in 1 $\frac{1}{2}$ 10. uro dopoldne v ravnateljski pisarni ter prinese s seboj krstni list in obiskovalno izpričevalo (šolsko naznanilo).

Sprejemni izpiti se vrše v soboto 13. julija.

Takse znašajo 6 K 20 h.

C. kr. gimn. ravnateljstvo v Rudolfovem
1. julija 1901.

P. n.

(116—6)

Slavnemu občinstvu in gostilničarjem uljudno naznanjam, da sem iz svoje že dobro znane zaloge pive v sodčih letos začel prodajati tudi

pivo v steklenicah po pol litra.

En zaboj s 25 steklenicami velja samo 4 krone. Imam tudi v zalogi izvrstna istrska vina od 32 kr. liter naprej.

Z odličnim spoštovanjem

Anton Jakaz, založnik Steinfeldske pive
bratov Reininghaus v Gradcu.
NOVO MESTO, 14. aprila 1901.

Mlin in žago

oboje v jako dobrem stanu oddam pod ugodnimi pogoji takoj v najem.

Sprejemem v trajno službo dobrega

kovaškega pomočnika

samskega stanu.

(178—1)

Večjo množino

vinskih sodov od 300 do 2500 litrov

prodam po nizki ceni.

TRBOVLJE. Matija Dolničar Sp. Štajersko.

Hiša in gostilna

(183—1)

katera je na novo izzidana tik deželne ceste v Kandiji blizu Novega mesta št. 8 je iz proste roke na prodaj. Proda se z vso gostilničarsko pripravo; daje se tudi gostilno v najem. Katerega veseli kupiti ali v najem vzeti, naj se oglasi osebno ali pismeno pri

Alojziju Rajecu, urarju v Novem mestu.

Staroznana Škabernetova gostilna

se da v najem.

Več se izve pri lastnici gospej Mariji Roslna v Rudolfovem.

(185—1)

Mladenič

vsaj 18 let star, lepega vedenja, kateri bi opravljal domača dela, ter ob enem oskrboval službo cerkovnika išče se za župnišče na Dolenjskem. — Kje, pove upravnistvo „Dol. Novic“

(174—1)

(176)

Zahvala.

Podpisana se prav iskreno zahvaljuje c. kr. stražmeštru gospodu Fran Berlecu za njegovo veliko skrb in požrtvovalnost, da je meni vbogi zopet takohitro ukradeno žival pridobil.

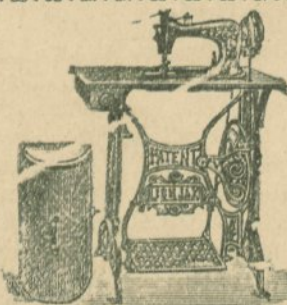
V Šmihelu 27. junija 1901.

Marija Mihalič.

Pisalna miza

za dame je takoj za oddati. Natančneje se zve pri upravnistvu „Dol. Novic“.

(172—2)

**Janez Jax
& sin**

Ljubljana
Dunajska cesta 17.
(182—1)

Zastopnik

za šivalne stroje in kolesa:

F. Skušek v Metliki.

Najbolj izvrstne, priznane najboljše

jeklene pluge z 1, 2, 3 in 4 lemoži,
travniške in za mah, klepne in
brane, dijagonalne,
valjarje za polje iz jeklene ploščevine, gladke
in robate,

sejalne stroje „Agricola“,
stroje za košnjo trave, detelje in žita,
grablje za seno in žito,
priprava za obračanje sena,
patentovane sušilnice za sadje in sočivje,
stiskalnice za vino in mošt

in sploh za vse namene,
mline za grozdje in sadje, stroje za robljanje,
samodelujoče

patentovane brizgalnice za trsje,
zelenjad in pokončavanje uši

„Syphonia“,
premične štedilne peči, (74—8)

priprave za parjenje živinske krme,

izdeluje in razpošilja po najnovejši sestavi

Ph. Mayfarth & drug.

c. kr. edino priv. tovarna kmet. strojev, livarna in fužina na par

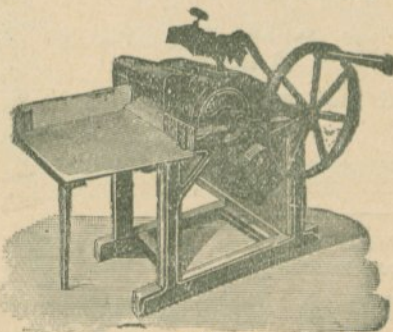
Ustanovljeno l. 1871.

DUNAJ, II, Taborstrasse št. 71.

750 delavcev.

odlikovan z nad 450 zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnami na vseh večjih razstavah.
Obširni ceniki in mnogoštevilna priznalna pisma zastonj. — Zastopniki in prekupci se iščejo.

mlatilnice,

z obročasto
pripravo za
mazanje,
ročne, na ge-
pel in na par,
vsakovrstne
gepelne
za vprego
1 do 6 živalij,
najnovejše

— žitočistilnice, —

trijerje, robljače za koruzo,
stroje za napravo krme-rezanice,
stroje za mečkanje žita in rezanje repe.
stiskalnice za seno in slamo,
ročne, premične in nepremične,
kakor sploh vse poljedelske stroje

Hiša v najboljšem stanu,

s gostilno, vrtom, 2 hlevoma in 5 johov njiv, priprav-
na za vsako obrt, je takoj za prodati pod ugodnimi
pogoji. Lahko se tudi hiša in njive posamezno oddajo.
Več se izve pri lastniku na Zagrebški cesti v Kandiji
št. 26. (169—2)

Trgovec z manufakturnim blagom v Novem mestu
Karol Barborič sprejme takoj v prodajalno zdra-
vega in čvrstega učenca,

(166—2) kateri naj bo vsaj 14 let star.

V Gornjem Mokrempolju se prodaja iz proste roke

travnik s košnjo

ali pa tudi košnja sama. — Kupci naj se oglašijo pri lastniku
v Novem mestu biš. št. 150 (177—1)

Preklic.

(176)

Kar sem razžaljivega govoril zoper g. Knafelca
prekličem. Potočnik

Janez Jax-a

najstarejša
in največja
tovarniška zaloga

šivalnih strojev

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 13.

Zastopnik za Dolenjsko:
Friderik Skušek,

trgovec v Metliki. (210—44)

Vsaka
gospodinja
in mati

se mora blagrovati,
katera rabi z ozirom
na zdravje, varčnost
in dobri okus Kath-
reiner-Kneippovo =
sladno kavo (pristo-
samo v znanih izvir-
nih zavitkih). =

Jos. Medved

trgovec v Novem mestu

priporoča svojo veliko zalogo raznega vina. Odda se najmanj 56 litrov.

Kupim tudi zdrave sode ki drže 1 do 3 vedre. (181-1)

Podpisani naznanja, da se preseli koncem meseca julija t. l.

v svojo odvetniško pisarno

v hišo št. 2, v kateri se nahajajo uradi c. kr. okr. glavarstva v Rudolfovem poleg stare kresije.

Rudolfovo, 26. junija 1901.

(180-1)

Dr. J. Schegula.**Prodaja vina.**

Grajsčina Bajnof pri Novem mestu ima še večjo množino prav dobrega vina domačega pridelka iz Trške gore na prodaj. Cena mu je 13, 14, 15 gl. l estereih to je 40 bokalov. — Odda se v večji in manjši množini. (131-3)

Matija Žgur,

stavbeni mojster v Novem mestu št. 72

izvršujem vsa zidarska dela prav solidno in po jako nizki ceni. Priporočujem se najljudnejše slavnemu občinstvu in visokočastiti duhovščini v blagovljno naročitev. (164-2)

Ker mi ni bilo mogoče se od vseh svojih prijateljev in znancev osebno posloviti pri odhodu v Ameriko, kličem s tem potom vsem iz srca: Na srečno svidenje! (165-2)

*Mihelavas,***Janko G.****Vsakovrstna zanesljiva semena**

kakor: domače, lucerne ali nemške in rudeče detelje; velikanske rumene, bele in rudeče pese; repno seme; raznih trav in vsih vrst salat se dobivajo po nizkih cenah pri

Josipu Kordinu v Ljubljani,

pred Škofijo št. 4. (48-10)

Dekle

se išče kot učenka v trgovino mešanega blaga, katera je svoj šolski čas dostala. Želeti je, da bi znala slovensko in nekoliko nemško, in da ima veselje do trgovine ter drugih gospodinjskih opravil. Sprejme se koj po dogovoru. — Kje pove opravištvu „Dol. Novic.“ (158-3)

Nova enonadstropna hiša

s gostilno in keglščem ter z zraven spadajočimi njivami, tri minute od kolodvora, za vsako obrt pripravna je takoj iz proste roke na prodaj. Plačilni pogoji so jako ugodni ter je cena vsemu skupaj 12.000 kron. Natančneje se izve pri lastniku Anton Šali v Rudolfovem št. 245. (168-2)

Prodajalna v Novem mestu

v kateri se je mnogo let in z vspedom s specerijskim blagom tržilo, je z vso opravo v najem dati. — Več pove iz prijaznosti opravištvu „Dol. Nov.“ (179-1)

Zaradi odpotovanja v Ameriko je takoj iz proste roke na prodaj v Orehovici

mlin

s tremi pari kamni, stopo, vrtom, njivami in s vsem gospodarskim poslopjem. — Natančneje se izve v Orehovici št. 10, pošta Št. Jernej. (175-1)

IVAN SCHINDLER,

✂ DUNAJ, III. Erdbergstrasse šte. 12. ✂

razpošilja gratis in franko kataloge v slovenskem jeziku z več kakor 400 slikami o vseh vrstah aparatov za stroje, potrebnih predmetih za kmetijstvo, vinarstvo, za obrtne in gospodarske namene.

Cene nižje kakor drugod.

● Za reelno postrežbo se garantira. ●

Ugodni plačilni pogoji.

Solidne zastopnike se išče,

(127-5) **IVAN SCHINDLER,**

ces. kralj. priv. lastnik.

 DUNAJ, III. Erdbergstr. št. 12.

